Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/103

10.1.2025

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité

Aanvullende overwegingen betreffende het economisch beleid van de eurozone 2024

(initiatiefadvies)

(C/2025/103)

Rapporteur: **Petru Sorin DANDEA**

Besluit van de voltallige vergadering	21.3.2024
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde
Bevoegde afdeling	Economische en Monetaire Unie, Economische en Sociale Samenhang
Goedkeuring door de afdeling	11.10.2024
Goedkeuring door de voltallige vergadering	23.10.2024
Zitting nr.	591
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	246/1/6

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Om ware opwaartse convergentie, stabiliteit en veerkracht te waarborgen is een betere begrotingscoördinatie tussen de lidstaten van de eurozone van cruciaal belang. Daarvoor zou een strakkere coördinatie van het begrotingsbeleid van elk van de lidstaten nodig kunnen zijn, alsook besprekingen over eventuele gemeenschappelijke begrotingsinstrumenten. In dit verband is het EESC van mening dat NextGenerationEU zijn waarde ruimschoots heeft bewezen en beveelt het aan om soortgelijke instrumenten op te nemen in het toekomstige MFK. Daarnaast dringt het EESC er bij zowel de lidstaten als de EU met klem op aan om bij begrotingskwesties naar verduurzaming toe te werken en begrotingsruimte te creëren voor toekomstige schokken.

1.2. Er moet collectief nagedacht worden over de vraag hoe de financiële unie voltooid moet worden. Door de kleine omvang en de versnippering van de kapitaalmarkten in de EU wijken beleggers uit naar andere wereldmarkten, vooral naar de markt in de Verenigde Staten. In dit verband beschouwt het EESC de voltooiing van de kapitaalmarktenunie als een prioriteit. Stabiliteit van de financiële markten en alomvattende consumentenbescherming zullen echter van cruciaal belang zijn.

1.3. Doordat de regelgeving voor en de praktijken in de bankensector van lidstaat tot lidstaat verschillen, is er sprake van financiële versnippering en kunnen financiële middelen niet doeltreffend worden ingezet, vooral wanneer het gaat om de financiering van belangrijke infrastructuurprojecten op Europees niveau. De voltooiing van de bankenunie moet dan ook een prioriteit zijn in de nieuwe mandaatsperiode van de Europese Commissie.

1.4. Om vaart te zetten achter ware convergentie moet er een pakket maatregelen worden uitgewerkt, en het cohesiebeleid moet centraal blijven staan in het MFK.

1.5. De EU moet zoveel mogelijk munt slaan uit het concurrentievoordeel van de interne markt. Het EESC steunt het initiatief van de Europese Commissie om de rapportagevereisten met 25 % te verlagen, want deze vereisten behoren tot de grootste obstakels voor duurzame economische groei. Met minder bureaucratie en minder ingewikkelde administratieve procedures zou het Europese bedrijfsleven een impuls krijgen en efficiënter worden. Dit mag echter niet ten koste gaan van sociale en milieunormen en de rechten van werknemers en consumenten.

1.6. Een van de grootste tekortkomingen van de eurozone is het ontbreken van een geloofwaardig besluitvormingsproces. De besluitvorming is dringend aan herziening toe.

1.7. Nu de decarbonisatie aan de gang is, moet de EU de eengemaakte elektriciteitsmarkt voltooien. Daarbij is de totstandbrenging van een volledig Europees koppelnet van essentieel belang. Mede met behulp hiervan kunnen de energieprijzen omlaag, wordt de inflatie bestreden en kunnen EU-bedrijven hun concurrentievermogen vergroten.

1.8. In een alomvattende beleidsagenda voor de eurozone in 2024 zouden kortetermijnvereisten zoals economisch herstel en langetermijnprioriteiten zoals investeringen, duurzaamheid, innovatie en sociale inclusie elkaar in evenwicht moeten houden.

2. **Achtergrond**

2.1. Ondanks een uiterst lastige mondiale context, waarbij zich aan de grenzen van de EU twee militaire conflicten voordoen en de geopolitieke spanningen toenemen, heeft de economie van de EU zich in het eerste kwartaal van 2024 zeer veerkrachtig getoond en zelfs tekenen van herstel laten zien.

2.2. In de economische voorjaarsprognoses ([1]) die de Europese Commissie onlangs heeft gepresenteerd, wordt de groei van het bbp geraamd op 1 % voor de EU en 0,8 % voor de eurozone in 2024, wat ver onder het gemiddelde voor ontwikkelde economieën ligt.

2.3. De inflatie zal in de EU naar verwachting 2,7 % bedragen in 2024 en 2,2 % in 2025, en in de eurozone 2,5 % in 2024 en 2,1 % in 2025. Maar naar verwachting zal het nagestreefde percentage voor de kerninflatie medio 2025 worden bereikt.

2.4. Met 2 miljoen nieuwe banen in 2023 bereikte de werkgelegenheid in de EU een recordniveau van 75,5 %, terwijl de werkloosheid met 6 % historisch laag bleef. De werkloosheid loopt echter sterk uiteen van lidstaat tot lidstaat. Hoewel de reële lonen in 2023 met 5,6 % zijn gestegen, blijven zij onder het niveau van 2021. Uit de Europese economische voorjaarsprognoses blijkt dat de reële lonen na medio 2025 weer op het niveau van 2021 zouden kunnen uitkomen.

2.5. Dit zijn tekenen dat de EU-economie weer gaat groeien, al zijn de mondiale risico's de afgelopen maanden wel toegenomen. De wereldwijde versnippering die nu aan de gang is, met onder meer protectionistische maatregelen (tarieven) voor de wereldhandel, en de hoge volatiliteit op de energiemarkten lijken de grootste problemen te vormen. Door de aanhoudende inflatie in de Verenigde Staten zullen de rentetarieven er minder snel verlaagd worden, met als gevolg dat ook de Europese Centrale Bank een eventuele renteverlaging zal uitstellen. Deze twee negatieve factoren zullen er helaas toe leiden dat de hervatting van investeringen vertraging oploopt, terwijl die meer dan ooit nodig zijn om onze inspanningen op het gebied van concurrentievermogen en defensie, en uiteraard de klimaat- en de digitale transitie, te financieren. Bovendien zullen overheden over weinig middelen blijven beschikken door de toegenomen uitgaven voor klimaatverandering, defensie, het transitieproces en financieringskosten, alsook de kosten in verband met de vergrijzing.

3. **Algemene en specifieke opmerkingen**

3.1. Het EESC neemt er nota van dat de lidstaten het eens zijn over de hervorming van het stabiliteits- en groeipact. De nieuwe verordeningen zorgen ervoor dat lidstaten meer verantwoordelijkheid krijgen, maar pakken ook gunstiger uit voor de berekening van het begrotingstekort doordat de nationale bijdragen aan Europese cofinancieringsprogramma's worden meegenomen. Het is echter mogelijk dat de begrotingsregels rigide worden toegepast en hun weerslag hebben op het vermogen van de lidstaten om met hun begrotingsbeleid de economische neergang te keren en investeringen aan te moedigen. Zelfs een nieuwe bezuinigingsronde kan niet worden uitgesloten. Aangezien de eurozone geen gecentraliseerde begrotingsautoriteit heeft, moeten in de complexe en moeilijke geopolitieke context vervolgstappen in de richting van een strakker gecoördineerd begrotingsbeleid worden gezet. Om opwaartse convergentie, stabiliteit en veerkracht te waarborgen is een betere begrotingscoördinatie tussen de lidstaten van de eurozone van cruciaal belang. Daarvoor zou een strakkere onderlinge coördinatie van de begrotingsmaatregelen van elk van de lidstaten nodig kunnen zijn, alsook besprekingen over eventuele gemeenschappelijke begrotingsinstrumenten. In dit verband is het EESC van mening dat NextGenerationEU zijn belang ruimschoots heeft bewezen en beveelt het aan om soortgelijke instrumenten op te nemen in het toekomstige MFK. Bovendien pleit het EESC voor een evenwichtige begrotingsconsolidatie waarbij degenen die het kwetsbaarst zijn en mensen met een laag en gemiddeld inkomen het niet het zwaarst te verduren krijgen. Bezuinigingen op onderwijs, sociale zekerheid en gezondheid vormen een groot probleem voor duizenden mensen en ondermijnen het concurrentievermogen, de economische groei en de politieke stabiliteit.

([1]) Spring 2024 Economic Forecast: A gradual expansion amid high geopolitical risks, European Commission, 15 May 2024.

3.2. In het besef van het belang van de Europese verkiezingen van juni is het EESC van mening dat een eerlijke Green Deal en digitalisering het belangrijkste langetermijnbeleid van de EU moeten blijven. Helaas hebben beide beleidsonderdelen te kampen met onderfinanciering; volgens de Europese Centrale Bank moet er jaarlijks naar schatting ruim 740 miljard EUR extra voor worden uitgetrokken. Door de kleine omvang en de versnippering van de kapitaalmarkten in de EU wijken beleggers uit naar andere wereldmarkten, en dan vooral naar de markt in de Verenigde Staten. In dit verband beschouwt het EESC de voltooiing van de kapitaalmarktenunie als een prioriteit en herhaalt het de aanbeveling uit zijn advies over het economisch beleid van de eurozone 2024 ([2]). Versteviging van de kapitaalmarktenunie mag echter niet ten koste gaan van de stabiliteit van de financiële markten. Het EESC verwijst naar de voorstellen die het heeft gedaan in zijn advies "Een kapitaalmarktenunie ten dienste van mensen en ondernemingen — Een nieuw actieplan" ([3]).

3.3. Hoewel er stappen zijn gezet in de richting van een bankenunie, is deze nog altijd niet voltooid. Bij ontstentenis van een volledig operationeel gemeenschappelijk depositoverzekeringsstelsel en van een solide kader voor de afwikkeling van banken ligt er financiële instabiliteit op de loer. Doordat de regelgeving voor en de praktijken in de bankensector van lidstaat tot lidstaat verschillen, is er sprake van financiële versnippering en kunnen financiële middelen niet doeltreffend worden ingezet, vooral wanneer het gaat om de financiering van belangrijke infrastructuurprojecten op Europees niveau. Zo maken alle Europese systeembanken gebruik van de clouddiensten van Amerikaanse bedrijven, omdat er geen Europees equivalent voorhanden is. De voltooiing van de bankenunie moet een prioriteit zijn in de nieuwe mandaatsperiode van de Europese Commissie.

3.4. Ruim twee decennia na de invoering van de euro zijn er in de eurozone nog steeds grote verschillen in economische prestaties tussen de kern (waaronder Duitsland en Nederland) en de periferie (waaronder Griekenland, Spanje en Italië). Deze verschillen kunnen voor mensen een zware last betekenen, spanningen veroorzaken en unitair monetair beleid minder doeltreffend maken. Om vaart te zetten achter ware convergentie moet een pakket maatregelen worden uitgewerkt. Het cohesiebeleid moet centraal blijven staan in het MFK. Zo valt te denken aan een flexibeler beleid van de Europese Commissie ten aanzien van fusies of overnames, dat ertoe zou kunnen leiden dat er sterkere Europese ondernemingen ontstaan die zich qua ontwikkelings-, onderzoeks- en innovatiecapaciteit kunnen meten met andere ondernemingen die wereldwijd actief zijn.

3.5. Veel landen van de eurozone kampen met problemen. Zij hebben structurele hervormingen nodig om hun investeringen, concurrentievermogen en productiviteit op een sociale en ecologisch duurzame manier naar een hoger niveau te tillen. Gezien de lastige mondiale context moet de EU zoveel mogelijk munt slaan uit het concurrentievoordeel van de interne markt. Het EESC steunt het initiatief van de Europese Commissie om de rapportagevereisten met 25 % te verlagen. Met minder bureaucratie en minder ingewikkelde administratieve procedures zou het Europese bedrijfsleven een impuls krijgen en efficiënter worden. Dit mag echter niet ten koste gaan van sociale en milieunormen en de rechten van werknemers en consumenten.

3.6. Een van de grootste tekortkomingen van de eurozone is het ontbreken van een geloofwaardig besluitvormingsproces. Maar al te vaak is dit proces door het consensusbeginsel traag en ingewikkeld gebleken. Politieke meningsverschillen en uiteenlopende nationale belangen ondermijnen de samenhang en de doeltreffendheid van het beleid van de eurozone. De besluitvorming is dringend aan herziening toe. Democratische instellingen, grondrechten en een effectievere rol van maatschappelijke organisaties in de besluitvorming moeten prioriteit krijgen.

3.7. In het kader van de maatregelen ter bestrijding van de klimaatverandering zou in het beleid van de eurozone prioriteit kunnen worden gegeven aan investeringen in duurzame infrastructuur, aan steun voor groene en koolstofarme industrieën en voor de transitie van alle economische activiteiten, waaronder diensten, financiën en onroerend goed, en aan de invoering van mechanismen voor koolstofbeprijzing. Daarnaast zouden financiële stromen beter op de klimaatdoelstellingen kunnen worden afgestemd indien klimaatoverwegingen tot een vast onderdeel van het monetaire beleid worden gemaakt. Nu de decarbonisatie aan de gang is, moet de EU de eengemaakte elektriciteitsmarkt voltooien. Daarbij is de totstandbrenging van een volledig Europees koppelnet een eerste vereiste.

([2]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité inzake de aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone (COM(2023) 903 final) (PB C, C/2024/2104, 26.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2104/oj).

([3]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Een kapitaalmarktenunie ten dienste van mensen en ondernemingen — Een nieuw actieplan [COM(2020) 590 final] (PB C 155 van 30.4.2021, blz. 20).

3.8. In een complexe en lastige geopolitieke situatie moet de eurozone actief inzetten op wereldwijde samenwerking en diplomatie. Als zodanig moet zij zich sterk maken voor multilateralisme, vrije en eerlijke handel bevorderen en bijdragen aan mondiale maatregelen om urgente problemen zoals volksgezondheid, klimaatverandering en veiligheidsdreigingen aan te pakken.

3.9. In een alomvattende beleidsagenda voor de eurozone in 2024 zouden kortetermijnvereisten zoals economisch herstel en langetermijnprioriteiten — zoals duurzaamheid, investeringen, productiviteit, concurrentievermogen, financiële stabiliteit, innovatie en sociale inclusie — elkaar in evenwicht moeten houden. Voor een succesvolle uitvoering van dergelijk beleid is het zaak dat de lidstaten van de eurozone met elkaar samenwerken en dat er op zowel nationaal als Europees niveau doeltreffende governancemechanismen worden toegepast.

Brussel, 23 oktober 2024.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE